

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek oponentky práce

Autorka práce: Kateřina Richterová

Název práce: Integrace dětí s ADHD na základním stupni vzdělávání

Autor posudku: Magdalena Mouralová

Autorka se zaměřila na aktuální **téma** integrace dětí se znevýhodněním na základní škole. Konkrétně se pak věnuje dětem s ADHD, což je dosti rozšířené znevýhodnění, které je však s ohledem na změny v oblasti diagnostiky stále poměrně nové. Autorka k tématu přistoupila skrze hloubkové případové studie dvou žáků s ADHD, při jejichž integraci je využíván asistent pedagoga, a soustředí se na vnímání situace různými aktéry – rodičem, učitelem, asistentem, ředitelem a speciálním pedagogem/psychologem. Takový pohled je originální, ale zároveň vhodný pro formát bakalářské práce. Po přečtení práce však bohužel musím konstatovat, že její přidaná hodnota je velmi malá. Ne snad proto, že je zvolen úzký pohled (to je naopak spíš předností), ale především kvůli absenci přesahu za popis konkrétních případů.

Cíle práce, tak jak jsou formulovány („zjistit, jak linioví pracovníci a jejich klienti hodnotí současnou situaci integrace dětí s ADHD do běžných tříd“ a „jakou roli v integraci hrají rodiče, učitelé a asistenti pedagoga (...) a jaký postoj respondenti k integraci zastávají a jak se k integraci staví školy“ – str. 3), přesahují možnosti zvolené metodologie a jsou naplněny jen velmi omezeně. Implicitně se autorka věnuje i vztahu mezi rozhodovací a implementační úrovní politiky, když chce porovnávat (a porovnává) praxi se zněním strategických dokumentů. Bohužel tato rovina práce není nijak teoreticky rámována, nicméně k porovnání skutečně dochází. Čtvrtý cíl – porovnat vlastní výsledky s předchozími výzkumy – je pak cílem banálním, to má dělat každá práce automaticky a není nutno to explicitně uvádět. Výzkumné otázky jsou z velké části jen překlopením cílů, obsahují některé vágní a nikde nevymezené pojmy (např. „skutečná integrace“) a kdyby v práci nebyly formulovány, nic by se nezměnilo.

Základní **strukturace** odpovídá bakalářské práci, snad jen vyčlenění definic pojmů jako samostatné kapitoly a její zařazení na úvod není nejšťastnější. Doporučila bych raději začlenit do samotného úvodu, případně zařadit až za cíle a otázky. Nehledě na to, že kapitola definuje jen některé pojmy, další termíny jsou vymezeny až mnohem později (např. samotné ADHD až v kapitole 6, i když je v předchozím textu zkratka hojně používána). Nerozumím také věcnému rozdílu mezi kapitolami 7 a 8 a důvodům proč jsou odděleny. Tok textu není vždy zcela plynulý, na některých místech se jedná jen o sekvenci citací bez jasného provázání. Ne vždy je také jasné, jaký je smysl dané pasáže v práci.

Metodologická kapitola je poměrně rozsáhlá a podrobně popisuje jednotlivé kroky výzkumu. Autorka vysvětluje svůj postup a snaží se o vzájemné provázání kroků, reflektuje některé slabiny svého přístupu (úvahy nad kvalitou dat) a snaží se je i ošetřit. To vše je třeba ocenit. Zároveň je však metodologie trochu zmatená, např. v tabulce na str. 4 jsou mícháány různé metodologické prvky, používání některých termínů je nepřesné (např. respondenti v realizovaném výzkumu rozhodně nebyli získávání nabalováním, jak autorka tvrdí na str. 6). Zvolený metodologický přístup je nicméně dobrý a vhodný pro bakalářskou práci. Oceňuji především zahrnutí různých aktérů k jednotlivým případům, i když mě mrzí, že z porovnání pohledů různých stran nebylo více vytěženo. V aplikaci metod převládá popis a přehledové tabulky, což je ale v souladu se zvoleným designem. Poněkud nepochopitelné je pro mě užití formy kazuistiky i u poradenských pracovníků (kap. 9.1.3) – ti přeci nepředstavují případ, ale naopak odbornou výpověď o případech i kontextu. Podobně mi uniká smysl srovnání obou případů (v tabulce jsou jen opakovány informace z předchozích oddělených tabulek).

Autorka svou práci **rámuje** dvěma veřejněpolitickými pohledy: veřejnou politiku jako procesem (s důrazem na fázi implementace) a aktéry ve veřejné politice. Jedná se o vhodné rámování, ale jen a pouze rámování. Koncepty nejsou teoriemi a nijak autorce nepomáhají zkoumaný jev uchopit, interpretovat či vysvětlit. Nejslibnější je v tomto ohledu koncept

liniových pracovníků, který de facto spojuje oba výše zmíněné pohledy, nicméně ani ten studentka nevyužívá jako teoretické východisko v pravém slova smyslu (nepředkládá např. žádné hypotézy o vztahu mezi liniovými pracovníky a jejich klienty, které by se snažila ověřovat). I když formálně teorie zmíněny jsou, reálně práce teoretické zakotvení postrádá, v důsledku čehož studentka zůstává jen u popisu, výsledky shrnuje, ale nemá je k čemu vztáhnout. V předposlední kapitole tedy alespoň vztahuje svá pozorování k předchozím výzkumům, nicméně činí z toho závěry (politická doporučení), ke kterým jí data nedávají pražádny mandát.

Tím se dostávám k další slabině práce, kterou je **argumentace**. Autorka často formuluje soudy, pro které nemá žádnou oporu, často se uchyluje k osobnímu hodnocení a řada tvrzení dle mého soudu do akademického textu vůbec nepatří – jako nevhodné se mi jeví především hodnocení osobností aktérů, resp. komunikačních partnerů/ek (např. matka Jiřího) bez jasných kritérií i projevů.

V práci jsem nenašla závažná **věcná** pochybení (snad jen zmatek v popisu poradenských zařízení, kde nejsou jasně rozlišeni interní a externí poradenští pracovníci – tedy např. výchovní poradci a PPP). V práci však postrádám některé informace jako zmínku o nevýhodách a kritice představovaného fázového modelu či reflexi nedávné novely školského zákona, která kromě jiného upravuje vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.

Práce pracuje s relevantními **daty i zdroji**, i když ne vždy stoprocentně korektně (např. u některých přímých citací není uvedena strana – str. 16; u některých citovaných děl chybí křestní jména nebo iniciály autorů). Dosti hojně je užívání sekundárních citací (např. Dyson – str. 9, Hattie – str. 16).

Po **formální stránce** práce splňuje základní nároky na bakalářskou práci, i když i zde najdeme různá více či méně závažná pochybení (velké R ve spojení Česká republika na str. 29; chybějící uvozovky na str. 27; nerozlišování zájmen mé/jeho a své; chybějící mezery v nadpise kapitoly 8). V elektronické verzi chybí části textu týkající se případu Jiřího (kapitoly 9.1.2, 9.2 a 9.3) – nevím, zda se jedná o nepozornost či o vědomý způsob zacházení s daty (pak musí být ale vysvětleno). Práce by si ale rozhodně zasloužila ladění jazykové a stylistické, autorka např. systematicky užívá hovorové spojení „jde vidět“, nesprávně stupňuje („méně vážnější“ – str. 9). Některé formulace jsou až úsměvné a vytrženy z kontextu bych jejich autora tipovala spíše na žáka základní školy než na aspirantku na vysokoškolský titul (např. na str. 13 o implementaci: „Je mnohem jednodušší něco vymyslet, jak by to asi mělo být, ale nalézt způsob, jak to provést, je již těžší.“).

Na závěr je třeba zdůraznit, že za předloženým textem je však rozhodně vidět dosti vložené práce a je zřejmé, že se studentka při jejím psaní mnohé naučila. To je asi tím hlavním smyslem bakalářské práce. Mou povinností je však hodnotit práci jako výsledek a zde musím konstatovat, že práce pokulhává po stránce argumentační, teoretické a stylistické. I tak ale nepochybně splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci, a proto ji **doporučuji přijmout k obhajobě** a hodnotit ji známkou „**dobře**“, při přesvědčivém výkonu u obhajoby pak známkou „**velmi dobře**“.

Otázka k obhajobě:

1. Pokuste se svá zjištění vztáhnout k nějaké teorii. Co zajímavého přinášejí? Jaký obecnější jev reprezentují?

Datum: 8. 6. 2015

Magdalena Mouralová